

EPICURUS' UNDERSTANDING OF DEATH, GOD, AND POLITICS**Cengiz Mesut TOSUN**

*Asst. Assoc. Dr., Mersin University, centos@mersin.edu.tr
ORCID Number: <https://orcid.org/0000-0003-2558-8560>*

Received:28.12.2017

Accepted: 17.03.2018

ABSTRACT

Epicurus investigates the conditions of a happy life. Being happy consists of the fulfillment of the natural and necessary needs such as eating, sleeping and being protected from cold. Happiness (eudaimonia) is the lack of suffering (autarkeia) in the physical sense, and serenity (ataraksia) in the psychological sense. He regards the ambitions devoted to gain wealth, fame or glory as the causes of unhappiness. He represents the existence of death as the first cause of the unhappiness of people, and the fear of God as the second. Unlike the common belief, Epicurus admits the existence of God. But the fears of God and death arise from the assumptions created by people themselves. These restless and unhappy people are lack of the ability of sound reasoning. According to Epicurus' evolutionary conception of history, people live as contractarian societies. As a result of the need of security, these contracts are based on the principle of not doing harm to each other. In this study, we have tried to ground the main concepts which are questioned in the literature of philosophy following the philosophers who have lived in various ages. We have tried to analyze how philosopher Epicurus (BC 341-270) has grounded the concepts such as "life", "happiness", "pleasure", "suffering", "death", "God", "fear", "society", "politics" etc. Also, through literature review, we have incorporated in our study the views of philosophers who support or criticize these conceptions of Epicurus.

Keywords: Epicurus, happiness, death, God, politics.

INTRODUCTION

The main aim of Epicureanism, which has a practical character in terms of its basic tendency, is attaining happiness (autarkeia). The followers of Epicurus try to answer the question concerning the conditions of the happiness of the individual. A common misunderstanding about Epicurus is that he is a hedonist. The pleasure which he talks about never corresponds to lust or a delight in the crude sense. On the contrary, it is a painless state (autarkeia) in the physical sense and a serenity (ataraxia) in the psychological sense. And this is happiness (eudaimonia).

Epicurus turns towards the human nature and nature itself while enquiring happiness and unhappiness. He has a materialistic view. He asserts that everything consists of atoms.

The main reason of unhappiness is the insatiability of people with regard to meeting their needs. He sorts the needs as both natural and necessary ones (nutrition, clothing, shelter etc.), natural but unnecessary ones (luxurious life), neither natural nor necessary ones (having reputation, power, status etc.) (Turan 2009: 221).

For Epicurus, one of the reasons for the unhappiness of people is the fear of death, their worries about that death would be painful. "So death, the most terrifying of ills, is nothing to us, since so long as we exist, death is not with us; but when death comes, then we do not exist. It does not then concern either the living or the dead, since for the former it is not, and the latter are no more" (Epicurus, 1926: 85).

For Epicurus, another reason for unhappiness is the fear of God. This groundless fear also arises from the illusions of people. "First of all believe that god is a being immortal and blessed, even as the common idea of a god is engraved on men's minds, and do not assign to him anything alien to his immortality or ill-suited to his blessedness: but believe about him everything that can uphold his blessedness and immortality" (Epicurus, 1926: 83, 85).

Epicurus regards both concepts (the fear of death and the fear of God) as fears that arise from man's own delusions. And this is what causes the unhappiness.

EPICURUS' UNDERSTANDING OF LIFE

The community which was established by Epicurus in 310 BC in Mytilene (Midilli/Lesbos) and which he brought to Athens along with his books and classes in 306 BC is called "The Garden." This school consists of a community of fellows and brothers who think like Epicurus himself. For Epicurus friendship is the most powerful bond. "for living the whole life in happiness, the most important one among the capabilities given us by wisdom is the skill of acquiring friends" (Botton, 2002:144). Later, Metrodoros, Hermarkos, Polystrate have maintained the teachings of Epicurus in the 3rd century BC. Afterwards, Apollodoros and Philodemos have spread the teaching of Epicurus. It is possible to see his teachings clearly in the verses of a Latin poet: Lucretius (De Rerum Natura/On the Nature of Things). Lucretius explains the teachings of Epicurus in a didactic style.

A common misconception about Epicurus is that he is a hedonist. The pleasure which he talks about never corresponds to a lust or delight in the crude sense. On the contrary, it is a painless state (*autarkeia*) in the physical sense, and a serenity (*ataraxia*) in the psychological sense. And this is happiness (*eudaimonia*).

The reason of the slaughters in the wars which have taken place among the people and states throughout the political history, and of the greed is the extravagance and insatiability before the needs. Within this context Epicurus sorts the needs of man as follows:

- a) Both natural and necessary ones: nutrition, clothing, shelter, friends etc.
- b) Natural but unnecessary ones: luxurious nutrition, big house, servants. etc.
- c) Neither natural nor necessary ones: having reputation, power, status etc. (Turan, 2009: 21).

Accordingly, Epicurus considers the natural and necessary needs as the first condition of the happiness of man.

“Not to be starved, not to be lack of water, and not to chill! These are what the body wants and long for. A person who is in that state or can hope to be in that state, can compete in happiness with Zeus, the most sublime of all gods” (Gökberk 2004:90). Extravagancy and insatiability of the man is nothing but unhappiness.

THE ROLE OF THE CONCEPTS OF DEATH AND GOD IN EPICURUS

Epicurus maintains that people live badly since they are afraid of the death and the penalty after death. He believes that what explains all aspects of life lies in competition and win. Because, for him, the man who is afraid of death would try to provide himself with security and defense against others. And the means for providing oneself security and defense requires pursuing power, wealth and glory. Although the concern for losing these leads the man to new fears, in order to conceal the fear of death from himself the man involves in perpetual activity and competition (Cevizci, 2014: 478). Lucretius expresses this thought as follows:

"Similarly it is often the same fear that makes them fret with envy (...) while they complain that their own lot is to wallow in murk and mire. Some throwaway their lives in an effort to gain status and renown. And often, in consequence of dread of death, people are affected by such an intense loathing of life (...) this very fear, which prompts one person to outrage decency, another to break bonds of friendship, and, in short, to overthrow all sense of natural duty (Lucretius, 2001: 70).

For Epicurus who has materialist view, the whole universe consists of atoms. Disintegration and dissolution of the atoms bring about death. Life is the composition of the atoms, and death is decomposition of them. There is no life waiting for people after death. Death is the destruction of senses. If there is no life after death, death is nothing to be afraid of.

In a letter which he wrote to Menoeceus, Epicurus says: "Become accustomed to the belief that death is nothing to us. For all good and evil consists in sensation, but death is deprivation of sensation. And therefore a right understanding that death is nothing to us makes the mortality of life enjoyable" (Epicurus, 1926: 85).

As for the hardships and the unhappiness of man concerning the fears and anxieties during and after the death, Lucretius said that suffering and fear belong to this world. And there is no suffering and fear after the death.

"And therefore a right understanding that death is nothing to us makes the mortality of life enjoyable. If it happens that people are to suffer unhappiness and pain in the future, they themselves must exist at that future time for harm to be able to befall them; and since death takes away this possibility by preventing the existence of those who might have been visited by troubles, you may be sure that there is nothing to fear in death, that those who no longer exist cannot become miserable, and that it makes not one speak of difference whether or not they have ever been born" (Lucretius, 2001: 90).

"No one is consigned to the black abyss of Tartarus: everyone's component matter is needed to enable succeeding generations to grow" (Lucretius, 2001: 93).

Epicurus tells in his letter that "So death, the most terrifying of ills, is nothing to us since so long as we exist, death is not with us; but when death comes, then we do not exist. It does not then concern either the living or the dead, since for the former it is not, and the latter are no more" (Epicurus, 1926: 85).

Epicurus refers to the existence of death as the first cause of the unhappiness of the man. And the second one is the fear of God. But, contrary to the common belief, Epicurus admits and believes the existence of God. However, the fear of God arises from the beliefs and delusions created by people themselves. These restless and unhappy people, first of all, lack of the ability of sound reasoning. And this deficiency entangles them in bad thoughts and deeds.

Regarding this subject Epicurus tells in his letter to Menoeceus that: "First of all believe that god is a being immortal and blessed, even as the common idea of a god is engraved on men's minds, and do not assign to him anything alien to his immortality or ill-suited to his blessedness: but believe about him everything that can uphold his blessedness and immortality. For gods there are, since the knowledge of them is by clear vision. But they are not such as the many believe them to be: for indeed they do not consistently represent them as they believe them to be. And the impious man is not he who denies the gods of the many, but he who attaches to the gods the beliefs of the many. For the statements of the many about the gods are not conceptions derived from sensation, but false suppositions, according to which the greatest misfortunes befall the wicked and the greatest blessings (the good) by the gift of the gods" (Epicurus, 1926:83,85).

In parallel with the sayings of Epicurus Lucretius tells: "Unless you expel such notions from your mind and put far from you all thoughts unworthy of the gods and incompatible with their peace, their sacred persons, thus disparaged by you, will often do you harm. I do not mean that the supreme might of the gods can be offended

and angrily seek to exact cruel vengeance; rather I mean this: you will fancy that those calm beings blessed with placid peace set in commotion mighty waves of wrath; you will be unable to approach their shrines with an untroubled breast; and you will be impotent to receive in peace and tranquillity the images that emanate from their sacred bodies and enter human minds with news of divine beauty. So you can see what kind of a life must result from such misconceptions" (Lucretius, 2001:180).

Epicurus has been attacked by Epictetus regarding the issue of God in spite of the thoughts mentioned both in his letter to Menoeceus and in the verses of Lucretius who has properly reflected his teachings. Epictetus presents the view of Epicurus as follows: "The gods do not exist, and even if they do, they pay no attention to men, nor have we any fellowship with them, and hence this piety and sanctity which the multitude talk about is a lie told by impostors and sophists, or, I swear, by legislators to frighten and restrain evildoer." (Epictetus, 1956:379). And he asserts that Epicurus caused the youth to humiliate gods, and ignore the divinity and piety.

EPICURUS AND POLITICS

When we view the literature of political philosophy, we observe that the first remarks of the philosophers are related to the analysis of the "human nature." Philosophers that first spring to the mind like Plato, Aristotle, Thomas Hobbes, John Lock, J. J. Rousseau ground the "state" (the political) on descriptions of the "natural state." Construction of the state, which is a natural process for some philosophers and artificial for others, the organization of the society, and the determination of the classes -in the end- show themselves as a necessity.

But Lucretius who calls his teacher Epicurus as Master presents the causes of the unhappiness as follows:

"Furthermore, avarice and blind lust for status, which drive wretched people to encroach beyond the boundaries of right and sometimes, as accomplices and abettors of crime, to strive night and day with prodigious effort to scale the summit of wealth - these sores of life are nourished in no small degree by dread of death" (Lucretius, 2001:69).

The content of the above verses of Lucretius has been handled by many political philosophers as the main issue. In that, they have viewed ambitions, greed, status, money, devotion to the glory and fame as the main obstacles on the way to the happiness (eudaimonia).

Plato, one of the most important philosophers of political philosophy also states that: "unnecessary desires without any measure or rule such as ambition to own more, the pursuit of property, intense sexual desire lead to nothing good, and mostly can do harm to the individual" (Plato, 1988:558d).

Plato, like his teacher Socrates, maintains that people who are knowledgeable of virtues are the philosophers, therefore people who are in power should be philosophers. Because they are "law" makers who would provide the organization and the harmony of the society. Accordingly, philosopher kings realize the laws which would be "good" for each member of the society. And for this reason, he claims that the "best" administration is

aristocracy. But this aristocracy is formed by the elites who stand out with their wisdom. "Until philosophers rule as kings or those who are now called kings and leading men genuinely and adequately philosophize, that is, until political power and philosophy entirely coincide, while the many natures who at present pursue either one exclusively are forcibly prevented from doing so, cities will have no rest from evils" (Plato, 1997: 1100).

Hobbes also touches on the same issue. He shows three main causes of the conflict among the men, which make them to engage in a perpetual strife: "First, competition; secondly, diffidence; thirdly, glory. The first, maketh men invade for gain; the second, for safety; and the third, for reputation. For the man does not feel secure unless he dominates or subjugates others" (Hobbes, 2008: 95). He crowns his explanation regarding this general state of the humanity with the well-known phrase "homo homini lupus" ("man is wolf to man").

For Rousseau "The phrase 'this is mine' is the cause of the wars, murders, poverty and terrible events." (Rousseau, 1986:135). It is the ambition to own property that damages the relationship among the people. The Reason becomes the servant of the desires. And desire to own property comes first among those desires. Especially, the desire of the "civilized man" to outmaneuver other people or societies corrupts the human being. When the progress of sciences and arts reaches the limits of the faculty of perfection, the mind moves away from the virtuous life for the selfish desires (Rousseau 1986: 151).

"He saw too that they possessed power, with wealth, honor, and glory, and took pride in the good reputation of their children; and yet he found that, notwithstanding this prosperity, all of them privately had hearts racked with anxiety which, contrary to their wish, tormented their lives without a pause, causing them to chafe and fret" (Lucretius, 2001:178).

Such concepts as ambition, selfishness, property, and desire for fame and glory which were referred by Lucretius as the obstacles on the way to happiness, were also handled by the important philosophers of the political philosophy.

The need for an order in the human life is related to the psychological and biological structure of the human being and concerns the degree of fulfillment (excessiveness, unlimitedness) of these two. For this reason, many philosophers as well as the abovementioned ones put forward political structures which would restrain these two aspects of the human being. Under which conditions the main goal of these constructions which is "happiness of the general population" could be attained? Accordingly, philosophers have concerned with the problem of attributing the satisfying content to the concepts like "law", "legitimacy", "property", "freedom", "security", "justice", "participation in the power and determination of the power." When considered generally, it is seen that human being is always and everywhere "political." Namely, the human being is molded with the abovementioned concepts of political philosophy. And when the main purpose of the human being is considered, every endeavor for a political construction is intended within the frames of laws for the assurance of the "survival, property, and freedom" corresponding on the widest scale to the will to the happiness of each individual.

Epicurus has an evolutionary understanding of history with regard to his view of social philosophy or history. According to this view, people were alone in the beginning, there was no verbal communication or social institutions. In the course of time, as a result of the domestication of fire, family and neighborhood relationships start. At this stage, people develop technical skills such as language, agriculture, and households to protect themselves from natural dangers (Cevizci, 2014: 483).

“During many lusters of the sun revolving through the sky they lived random-roving lives like wild beasts. No sturdy farmer guided the curved plow; no one knew how to work the fields with iron implements (...) As yet they had no knowledge of how to utilize fire or clothe their bodies in skins stripped from wild beasts. They lived in woods and mountain caves and forests (...) Next they provided themselves with huts and skins and fire, and woman, united to man, went to live in one [place with him. The advantages (?) of cohabitation] were learned (...) As for the various sounds of speech, it was nature that prompted human beings to utter them, and it was utility that coined the names of things]” (Lucretius, 2001:162-164).

The process up to here conforms to the description of the natural state by Jean Jacques Rousseau which has an important place in the history of political philosophy. For Rousseau, too, people in the natural state are random-raving, feed from nature on daily basis, live alone, do not have a certain dwelling, and do not engage in a verbal communication since they live alone. Rousseau refers to the property as the source of the inequality among people. As for the reason that lies behind this Rousseau points to the beginning of agriculture, and the processing of iron. As is shown in the verses of Lucretius too, the natural state which can be referred as the first step of the Epicurean evolutionary history is in harmony with the thoughts of Rousseau.

Afterwards, with the accumulation of wealth and the emergence of the rich, conflicts arise which infect the relations among the people. And secondly, on the ground of property acquisition and ambition for increasing it state arises:

“And more and more every day those endowed with exceptional talents and mental power showed the others how to exchange their former way of life for new practices and, in particular, for the use of fire. Kings began to build cities, and to choose sites for citadels to be strongholds and places of refuge for themselves; and they distributed gifts of flocks and fields to individuals according to their beauty, strength, and intellect; for beauty was highly esteemed, and strength was held in honor. Later wealth was invented and gold discovered, and this easily robbed the strong and handsome of their prestige; for as a general rule, no matter how much physical strength and beauty people possess, they follow in the train of the rich (Lucretius, 2001:167).

Epicurus has put forward the main political concepts which would organize the relations among people that have entered the political life with the rise of the state as a result of the wealth: The main reason behind the appearance of the state mechanism in the political history is the need for security. Assuring security is its reason for being and essential duty. Unlike Plato and Aristotle who assert that the rise of the state is a natural process, Epicurus maintains that it has emerged as a result of a contract. This contract rests on the principle of

mutual security of the lives and goods. According to this contractarian understanding of the state, people who struggle with each other as being devoid of an understanding of common interest, in course of time attain a sense of common interest and establish a state on the basis of a contract in order to prevent dangers together and gain more pleasure or happiness as a result of their collective effort (Cevizci 2014: 484).

For Epicurus, this contract is established on the principle of mutual avoidance from doing harm. There is neither justice nor injustice for creatures who are incapable of making a deal in order to avoid from doing harm to each other. Justice has never emerged spontaneously. In any time and place, the whole law is nothing but an agreement among the society in order for not to do harm and not to be exposed to harm. Justice is equal for everyone in general. Because, the contract which is based on reciprocity is useful for communities (Renas, 2014: 46-47). Social life rests upon the principle of the interest of the individual. Individuals come together with a rational decision and establish the state with a contract which rests upon the principle of justice in order to protect themselves, perpetuate their existence, and thus be happy (Zeller, 2001:289). For Epicurus, although the security could be ensured to some extent with power and wealth, a complete security could be ensured only through not interfering the affairs of others and living away from the crowds (Renas, 2014: 114).

But, for Brunschwig, the life of this community of individuals, which is based upon a contract is of poor quality. This contract-based community displays an ordinary quality which consists of "survival" and being secured against physical attack or robbery, rather than a certain degree of "good life", "cultural development", moral education (Brunschwig, 2003:301).

For Epicurus, laws are laid down for the wise, but not for retaining them from doing injustice, on the contrary, to protect them against injustice (Renas 2014: 97). Wise people, unlike the ordinary, do not need law apparatus in order to abstain from doing injustice to others. In spite of this, they have made an agreement. Because they are in need of exclusion from actual or potential attacks in order to enjoy the physical and spiritual security (asphaleia) which is necessary for their happiness (Brunschwig, 2003:301). Because, the aim of the knowledge is to emancipate the person from ignorance and superstitions, and from the fear of God and death. Without this, there is no possibility of being happy.

Epicurus never holds a public office. And he has advised this to his followers. He has counseled them to keep away from the political life unless it is necessary. Because participation in the political life implies the ambition for attaining power and fame. The main reason for that lies in the fact that Athens, where Epicurus lives, is no longer advanced in arts and skills as in the period of Plato or Pericles. Even the agonizing freedom of Athens has disappeared under the blows of the cruel Antipater (Lange, 1990: 61). The Epicureans, withdrawing from the world of politics, may contemplate the pointless and bloody chaos, which affects them negatively, from outside. They are away from hates, wars and power struggles which are unceasing and ever excessive and ever disappointing. Politics is a jail for the Epicurean. It forces both the rulers and the masses to servitude. Epicurus does not view the politics as an absolute or unconditioned activity. He thinks that it damages happiness. Rather than constitutional regimes, and the relationship between the ruler and the ruled, he tries to understand the

nature, the basis of political or legal institutions, their function or functioning as well (Brunschwig, 2003:299-300). Contrary to the said, the thoughts of Epicurus has not left such a big impact on the vast masses. He has remained only the need of an educated minority (Russell, 2002: 376).

The thought system of Epicurus, can be clearly seen in the verses of Lucretius ('On the Nature of Things') who is the most important follower of him. The philosophy of Epicurus is known through the poetry of Lucretius.

CONCLUSION and DISCUSSION

People want to be happy. Epicurus draws attention the fact that the biggest obstacles on the way to the happiness of people are delusions and fears which arise from themselves. He asserts that these fears lead to physical pains and the lack of inner peace. Apart from all living beings, the human being is aware of the fact that he or she is on the way to an end (death). In some place and time, the "annihilation" will take place. People are in a delusion that this annihilation is painful. Epicurus asserts that there is no knowledge or experience concerning death and that people experience needless fears regarding this end on which we know nothing. Because the life and the death would never be experienced together. If death exists there is no life, and when there is life is death is not.

As a result of the fact that the human being knows that he is in a process that goes towards death, he experiences this process in a greedy way with an ambition for attaining fame, money, and goods. This is nothing but unhappiness. Endless wars, slaughters take place for this reason.

Epicurus refers to the fear of God as another reason for unhappiness. It arises from illusions, assumptions of people which have been created by themselves. People who experience this fear are those involved in evil deeds or have evil thoughts. They experience the fear of being punished by the God.

Although it is disputable that Epicurus is included in the literature of political philosophy, he has important views within this field. With an evolutionary view of history, he speculates a stage of a contractarian social construction based on a phase that could be called primitive life. From this aspect, he bears a resemblance to J. J. Rousseau. He emphasizes that with the discovery of the fire and the beginning of agriculture, wealth has increased; consequently, due to the need of security, people have reached the contractarian stage of society (political society) so as not to do harm to life and possessions of one another.

In conclusion, as Epicurus emphasized, ever since, people

- 1) Have continued to fear from death since it has retained its obscurity,
- 2) Have always been in competition throughout the history of humanity. (And reasons for that are property ownership, desire for fame and glory, or ambition for being superior to other people. The political history which has witnessed two world wars is the greatest evidence of this fact.)

3) Have not satisfied with what they have. (Mostly, as Epicurus stated, dissatisfaction shows itself as "unhappiness.")

4) The general nature of human beings does not change although they have experienced several political regimes. Any ideology could not be a solution to the problems of humanity up until now.

5) Epicurus recommends that only the human beings who avoid evil and are not possessed with their ambitions regarding their needs can attain the happiness. It seems sufficient in order to be happy now and future.

EPİKÜROS'UN ÖLÜM, TANRI VE SİYASET ANLAYIŞI

Cengiz Mesut TOSUN

Yrd. Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, centos@mersin.edu.tr
ORCID Numarası: <https://orcid.org/0000-0003-2558-8560>

Received: Bu bölüm boş bırakılacaktır

Accepted: Bu bölüm boş bırakılacaktır

ÖZ

Epiküros mutlu bir yaşamın koşullarını sorgulamaktadır. Mutlu olmak yaşam için doğal ve zorunlu ihtiyaçların karşılanmasıdır. Yemek yemek, uyumak, üşümek gibi. Mutluluk (eudaimonia); bedensel olarak acısızlık (autarkeia), ruhsal anlamda da dinginliktir (ataraksia). İnsanların zenginlik, şan şöhret, kazanma hırslarını mutsuzluğun nedenleri olarak görür. Epiküros insanın mutsuz olmasının birinci nedeni olarak ölümün varlığını gösterir. İkinci neden ise tanrı korkusudur. Sanılanın aksine Epiküros Tanrı'nın varlığını kabul etmektedir. Tanrı ve ölüm korkusu insanların kendileri tarafından yaratılmış sanılardan, yanılgılardan kaynaklanmaktadır. Bu huzursuz, mutsuz kişiler doğru akıl yürütme yeteneğinden yoksun kişilerdir. Epiküros evrimci tarih görüşüne göre insanlar sözleşmeci bir toplum olarak yaşamaktadır. Genel güvenlik ihtiyacı nedeniyle bu sözleşmeler karşılıklı kötülük etmemek üzeredir. Bu çalışmada amaç, felsefe literatüründe sorgulanan temel kavramlar, çeşitli dönemlerde yaşayan filozoflarca temellendirilmeye çalışılır. Çalışmada, M. Ö (341-270) yıllarında yaşamış olan filozof Epiküros'un "yaşam", "mutluluk", "haz", "acı", "ölüm", "tanrı", "korku", "toplum", "siyaset" vs kavramları nasıl temellendirdiği analiz edilmeye çalışılmıştır. Yine literatür tarama yöntemi ile Epiküros'un bu kavramlara dair düşüncelerini destekleyen ya da eleştiren filozofların görüşlerine de yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Epiküros, mutluluk, ölüm, tanrı, siyaset.

GİRİŞ

Ana eğilimi bakımından pratik bir nitelik taşıyan Epikürosçuluğun temel amacı mutluluğa (autarkeia) ulaşmaktır. Bireyin mutlu olma koşulları nelerdir? sorusuna cevap aranır. Yaygın olarak bilinen yanlış bilgi olan Epiküros'un bir hazcı (hedonist) olduğudur. Ama O'nun bahsettiği haz, hiçbir zaman kaba anlamdaki bir zevke ya da şehvete karşılık gelmez. Tam aksine bedensel olarak acısızlık (autarkeia), ruhsal anlamda da dinginliktir (ataraksia). Bu ise (eudaimonia) mutluluktur.

Epiküros mutlu ya da mutsuz olmayı soruştururken insan doğasına ve doğaya yönelir. Materyalist bir görüşe sahiptir. Her şeyin atomlardan oluştuğunu ileri sürer.

Mutsuzluğun temel nedeni, insanın ihtiyaçlarını giderme yönündeki tatminsizliğidir. Epiküros ihtiyaçları doğal ve zorunlu olanlar (beslenmek, giyinmek ve barınma vs.), doğal ama zorunlu olmayanlar (lüks yaşama), ne doğal ne de zorunlu olanlar (ün, güç, mevki sahibi olma vs.) olarak gösterir (Turan 2009: 221).

Epiküros'a göre, insanların mutsuz olmalarının bir nedeni ölüm korkusudur, ölümün acı dolu olduğuna dair kaygılarıdır. "Öyleyse kötülerin en kötüsü olan ölüm bizim için hiçbir şeydir: Biz yaşadığımız sürece ölüm yoktur, o varsa biz artık yokuz. Dolayısıyla ölüm ne yaşayanlarla ne de ölenlerle ilgilidir, çünkü yaşayanların bulunduğu yerde ölüm yok ve ölenler zaten var değiller" (Epiküros, aktarma Özbek, 2000: 64).

Epiküros için, mutsuzluğun diğer bir nedeni ise, tanrı korkusudur. Bu asılsız korku yine insanların yine yanılgılarından kaynaklanmaktadır.

"Her şeyden önce Tanrılığın sonsuz ve mutluluk getiren bir varlık olduğuna inan-onun hakkındaki tasarımlarımız genel olarak bu anlatıma izin veriyor- ve tanrıya onun sonsuzluğuna ters gelen ya da rahmanlığıyla uyuşmayan uygun şeyleri yakıştırmaya, aksine, Tanrıya onun sonsuzluğuyla eş olan rahmanlığına uygun şeyler yakıştır (Epiküros, aktarma Özbek, 2000: 63).

Epiküros her iki kavramı da (ölüm ve tanrı korkusu) insanın kendi yanılgılarından kaynaklanan korkular olarak değerlendirir. Bu ise insanların mutsuz olmasına yol açmaktadır.

EPIKÜROS'UN HAYAT ANLAYIŞI

Epiküros'un M.Ö 310 yılında' Mytilene'de (Midilli) kurduğu ve M.Ö 306 yılında Atina'ya kitapları ve sınıfları ile gelerek oluşturduğu topluluğa 'Bahçe Okulu" adı verilir. Bu okul, kendi gibi düşünen dostlar, kardeşler topluluğudur. Epiküros için dostluk en güçlü bağıdır, "insanın bütün hayatını mutluluk içinde geçirmesi için bilgeliğin bize sundukları arasında en önemlisi dost edinme yetisidir." (Botton, 2002:144). Epiküros'un öğretileri daha sonra M.Ö 3. yüzyılda Metrodoros, Hermarkos, Polystrates tarafından sürdürülür. Daha sonraları da Apollodoros ve Philodemos Epiküros'un öğretisini yayarlar. Latin ozanı Lucretius'un dizelerinde (De Rerum Natura/ Evrenin Yapısı) onun öğretilerini açıkça görmek mümkündür. Lucretius, Epiküros'un öğretilerini didaktik bir tarzda açıklamaktadır.

Yaygın olarak bilinen yanlış bilgi olan Epiküros'un bir hazcı (hedonist) olduğudur. Ama O'nun bahsettiği haz, hiçbir zaman kaba anlamdaki bir zevke ya da şehvete karşılık gelmez. Tam aksine bedensel olarak acısızlık (autarkeia), ruhsal anlamda da (ataraksia) dinginliktir. Bu ise (eudaimonia) mutluluktur.

Siyasal tarih boyunca insanların ve dolayısıyla devletler arasında yaşanan savaşlardaki kısımların, açgözlülüğün nedeni insanların ihtiyaçlar karşısındaki aşırılığı, tatminsizliğidir. Bu bağlamda Epiküros insanın ihtiyaçlarını olarak;

- a) Doğal ve zorunlu olanlar olarak: Beslenme, giysiler, barınacak yerler ve dostlar vb.
- b) Doğal ama zorunlu olmayanlar: Lüks beslenme, büyük ev, hizmetçiler vb.
- c) Ne doğal ne zorunlu olanlar: Ün, güç, mevki sahibi olmak vb. (Turan, 2009: 21).

Buradan hareketle Epiküros, insan mutluluğunun ilk şartı olarak doğal ve zorunlu olan ihtiyaçları görmektedir. "Aç kalmamak, susmamak ve üşümek! Vücudun istedikleri, özledikleri bunlar. Bu durumda olan ve ileride bu durumda olacağını umabilen kimse, mutlulukta Zeus ile tanrıların bu en yücesiyle bile yarışabilir." (Gökberk 2004: 90). İnsanın aşırılıkları ve doyumsuzlukları ise mutsuzluktan başka bir şey değildir.

EPİKÜROS'TA ÖLÜM VE TANRI KAVRAMLARININ YERİ

Epiküros, insanların ölümden, ölümün ardından gelecek cezadan korktukları için kötü yaşadıklarını söyler. Hayatın kazanmaya ve rekabete dayalı tüm yönlerini açıklayan şeyin ölüm korkusu olduğuna inanır. Çünkü O'na göre, ölümden korkan insan kendisine güvenlik ve başkaları karşısında savunma sağlama yoluna gider. Güvenlik ve korunma sağlamanın yolu ise, iktidar, zenginlik ve şan şeref peşinden koştuktan geçer. Bunları kaybetmek endişesi insanı yeni korkulara götürse de, insan ölüm korkusunu kendisinden gizlemek için sürekli bir faaliyet ve yarışma içinde olur (Cevzici, 2014: 478). Bu görüşü Lucretius'un dizelerinde şu şekilde ifade eder:

Bu duygularla, bu korkunun etkisiyle sık sık
Oysa kendi yaşamları bulanmıştır bataklara,
Ün adına yaşamayı bile gözden çıkarır kimileri.
Ölüm korkusu öyle bir iter ki ölümlüleri yaşamdan
Budur suçu besleyen, dostluğu yıkan, erdemi indiren doruktan (Lucretius, 1974: 92).

Materyalist görüşe sahip Epiküros'a göre tüm evren atomlardan oluşur. Atomların dağılması, çözülmesi ölümü getirir. Yaşam atomların bileşimi, ölüm ise ayrışmasıdır. Ölüm sonrası insanı bekleyen bir yaşam yoktur. Ölüm duyuların ölmesidir. Ölümden sonra bir hayat yok ise ölüm korkulacak bir şey değildir.

Epiküros, Meneikos'a yazdığı mektupta, "Ölümün bizim dışımızda hiçbir şey olmadığı düşüncesine kendini alıştır. Bütün iyiler ve bütün kötüler duyulara dayanıyor. Ama ölüm duyuların kalkmasıdır, bu yüzden ölümün bir hiç olduğu idraki, geçici yaşamı bizim için harikulade kılıyor (Epiküros, aktarma Özbek: 2000: 64).

İnsanın, ölüm ve sonrasındaki korkuları, kaygılarına ilişkin güçlük ve mutsuzluğuna dair ise Lucretius, acı ve korku bu dünyaya aittir. Ölüm sonrasında acı ve korku yoktur.

.....

Gelecekte bizi güçlük ve mutsuzluk bekliyorsa
Biz de varolmayız onları duymak için.
Gelgelelim ölüm kurtarır bizi bu zorlu yazgıdan
Acılardan uzak tutar.

.....

Korkulacak hiçbir şey yoktur ölümden.
Varolmayan, acı da çekmez nasılsa (Lucretius, 1974:118).
Karanlık cehennem yoktur ölümden sonra,
Hep yeni kuşaklar yaratacak madde vardır (Lucretius 1974:122).

Epiküros mektubunda, “Öyleyse kötülerin en kötüsü olan ölüm bizim için hiçbir şeydir: Biz yaşadığımız sürece ölüm yoktur, o varsa biz artık yokuz. Dolayısıyla ölüm ne yaşayanlarla ne de ölenlerle ilgilidir, çünkü yaşayanların bulunduğu yerde ölüm yok ve ölenler zaten var değiller.” (Epiküros, aktarma Özbek, 2000: 64).

Epiküros insanın mutsuz olmasının birinci nedeni olarak ölümün varlığını gösterir. İkinci neden ise tanrı korkusudur. Fakat sanılanın aksine Epiküros tanrının varlığını kabul etmekte ve inanmaktadır. Tanrı korkusu insanların kendileri tarafından yaratılmış sanılardan, yanılgılarından kaynaklanmaktadır. Bu huzursuz, mutsuz kişiler en başta doğru akıl yürütme yeteneğinden yoksun kişilerdir. Bu eksiklik ise onları kötü düşüncelere ve kötülöklere bulaştırmaktadır.

Epiküros Menoikeos’a yazdığı mektupta bu bahisle ilgili olarak şöyle der:

Her şeyden önce Tanrılığın sonsuz ve mutluluk getiren bir varlık olduğuna inan-onun hakkındaki tasarımlarımız genel olarak bu anlatıma izin veriyor- ve tanrıya onun sonsuzluğuna ters gelen ya da rahmanlığıyla uyuşmayan uygun şeyleri yakıştırma, aksine, Tanrıya onun sonsuzluğuyla eş olan rahmanlığına uygun şeyler yakıştır. Tanrılar vardır çünkü onları açıkça idrak edebiliyoruz. Yalnız tanrılar büyük yığınların düşündüğü gibi değildir, çünkü Tanrılar yığınların onları tasarladığı gibi değildir be yığınların Tanrı tasarımını bir kenara bırakan Tanrısız değildir. Aksine, yığının tanrılar hakkındaki söyledikleri, doğru tanrı anlayışına uymuyor, aksine bunlar yanlış sanılar. Bu nedenle yığınlar, kötülerin başına gelen fenalıkları ya da iyileri koruyan şeyleri takdiri ilahi olarak görürler (Epiküros, aktarma Özbek, 2000: 63).

Lucretius dizelerinde,

.....

Yanılgının kucağına düşerler

Körleşmiş aklın kılavuzluğunda.
Tanrılara aykırı kavramları
Kovmazsan kafandan, sürmezsen dışarı
Onların dinginliklerine aykırı düşünceleri,
Gerçi etkilemez tanrıların soylu görkemi,
Öfkeye kapılıp öç almazlar hayınca;
Suç sendedir! Katıksız erinci sürdürenleri,
Öfkenin denizini kucaklıyor sanırsın,
Açık bir yüreklilikle yaklaşmazsan tapınaklara,
Ve rahatça algılayamazsın tanrısal gövdenin
İnsan yansıyan o kutlu imgesini. Düşün artık! (Lucretius, 1974: 220).

Epiküros, hem Menoikeos'a yazdığı mektup hem de Epiküros'un öğretilerini en iyi şekilde dizelerine yansıtan Lucretius'a rağmen tanrı konusunda Epiktetos'un hismine uğrar:

"Tanrılar yoktur, eğer varsa bile insanları dikkate almazlar ve insanlarla ilişki kurmazlar; birçok insanın inanmakta olduğu kutsal değerler ve dinler sofistlerin ve kibirli kimselerin ya da adaletsizliği ve şiddeti dizginlemek isteyen kanun koyucuların palavralarıdır." demektesin diyerek, gençlerin tanrıları aşağılamasına, değerli olan kutsallık ve dindarlığı göz ardı etmelerine yol açtığını belirtir (Epiktetos, 2013: II/ 20).

EPİCÜROS VE SİYASET

Siyaset Felsefesi literatürüne bakıldığında, ilgili filozofların mürekkeplerinin ilk damlaları hep "insan doğası"nın analizi üzerine olduğu görülür. Platon, Aristoteles, Thomas Hobbes, John Locke, J. J. Rousseau gibi akla ilk gelen filozoflar "doğal durum", tasvirleri üzerine "devlet"i (siyasal olan) temellendirirler. Kimi filozof tarafından doğal kimi filozoflara göre yapay olduğu ileri sürülen devlet yapılanması eninde sonunda, toplumun düzenlenmesi, sınıfların belirlenmesi bir zorunlulukmuş gibi kendini gösterir.

Hocası Epiküros'a Usta olarak hitap eden Lucretius ise mutsuzluğun nedenlerini Evrenin Yapısı'nda şu dizeleri ile gösterir:

.....
Bir de şu acınası, açgözlü insanlara bak;
Ün, para hırsı, gerektiğinde suç ortaklığına,
Maşalığa bile iter onları; gece gündüz demeden
Mal mülk hesabı yaparlar kara bir tutkuyla,
Temelde ölüm korkusudur besleyen,
İçten kemiren bu açık yaraları,
Rezillik, düşkünlük, yoksulluk nice uzağındadır (Lucretius, 1974: 92).

Lucretius'un yukarıda yer alan dizelerinin içeriği birçok siyaset felsefecisinin üzerinde durduğu temel konudur. Şöyle ki, mutluluğa (eudaimonia) gidecek yolda en büyük engel insanın hırsları, açgözlülüğü, makam, ün, şan şöhret düşkünlüğü, para gibi temel unsurlar olarak görülür.

Siyaset felsefesinin en önemli filozoflarından Platon'a göre de, "daha çok şeye sahip olma, mal mülk peşinde koşma, yoğun cinsellik isteği içinde olma gibi kural ve ölçü tanımayan gereksiz arzular, insanı iyi hiçbir şeye götürmediği gibi çoğu zaman kişiye zarar verebilirler." (Platon, 558d).

Platon, hocası Sokrates'in ileri sürdüğü gibi erdemleri bilenlerin bilgeler olacağını ileri sürerek iktidarda kral filozofların olmasını ileri sürer. Çünkü onlar bir toplumun düzenlenmesi, ahenk içinde olmasını sağlayacak olan "yasa" yapıcılarıdır. Dolayısıyla kral filozoflar toplumun her bir üyesi için "iyi" olan yasaları hayat geçirirler. Bu nedenle de en iyi yönetim olarak seçkinlerin ama bilgelik yönünden öne çıkanların oluşturacağı aristokrasiyi "en iyi" yönetim olarak ileri sürer. "Filozoflar, bu devletlerde kral ya da önder dediklerimiz gerçekten filozof olmadıkça, böylece aynı insanda devlet gücüyle akıl gücü birleşmedikçe, kesin bir kanunla herkese yalnız kendi yapacağı bir iş verilmedikçe, bu devletlerin başı dertten kurtulmaz (Platon: 473d).

Hobbes da aynı konuya temas eder. İnsanların sürekli birbirleriyle mücadele halinde olmasına üç temel kavga nedeni gösterir. "Birincisi rekabet, ikincisi güvensizlik, üçüncüsü de şan ve şeref. Rekabet insanları kazanç için, güvensizlik güvenlik için, şöhret ise mücadele etmeye itmektedir. Çünkü insan diğer diğerleri üzerinde iktidar kurmadıkça, onları hükmü altına almadıkça, kendini güvende hissetmez" (Hobbes 2008:95). İnsanın bu genel halini, literatürde yer etmiş olan "homo homini lupus" (insan insanın kurdudur) olarak bilinen ifadesiyle taçlandırır.

Rousseau'ya göre, "Bu bana aittir" ifadesi, savaşların, cinayetlerin, yoksulluğun, korkunç olaylarını nedenidir" (Rousseau, 1986:135). İnsanlar arasındaki ilişkileri bozan mülkiyet hırsıdır. Akıl artık arzuların hizmetine girmiştir. Mülkiyet edinme arzusu da en başta gelir. Özellikle "uygar insan"ın bilim ve sanatlar aracılığıyla diğer insanlara, toplumlara üstünlük sağlama arzusu insanı yozlaştırır. Bilim ve sanatların ilerleyişi yetkinleşme yetisinin sınırlarına varılan noktada bencil çıkarlar uğruna akıl erdemli yaşamdan uzaklaşır (Rousseau 1986: 151).

.....

Ne kişiler gördü; servete, üne boğulmuş
Soyluluğun ve yetkenin tadını çıkaran;
Çocuklarından hoşnut ne kişiler! Yine de
Mutsuzluk cirit atıyordu evlerinde.

Ne tasalar bitmek biliyordu, ne yakınmalar (Lucretius, 1974: 218).

Yukarıda Lucretius'un dizelerinde Epiküros'un mutluluğa engel olan temel kavramlar olarak işaret ettiği hırs, bencillik, şan şöhret arzusu ve mülkiyet gibi kavramlar, siyasal tarihin önemli filozofları tarafından da önemle üzerinde durulduğunu gösterir. Bunlar sadece mutluluğa engel olanlardır.

İnsanların bir düzen içerisinde olması gerekliliği insanın ruhsal ve biyolojik yapısıyla ilgili olup bu ikiliğin tatmin derecesine (ölçüsüzlüğüne- sınır çizilemezliğine) ilişkindir. Bu nedenle, yukarıda değinilen ve onlar gibi birçok siyaset felsefecisi insanın varolan bu iki yönünü dizginleyecek siyasal yapılanmalar ileri sürerler. Bu yapılanmada temel hedef olan “genelin mutluluğu” hangi şartlar altında nasıl sağlanabilir? sorusundan hareketle “yasa”, “meşruiyet”, “mülkiyet”, “özgürlük”, “güvenlik”, “adalet” “iktidara katılım ve iktidarı belirleme” gibi temel kavramların tatmin edici bir şekilde içeriklendirilmesiyle ilgilidir. Genel olarak bakıldığında insanın her zaman her yerde “siyasal olduğu” yani yukarı da sayılan temel siyaset felsefesi kavramları ile yoğrulduğu görülür. İnsanın temel amacına bakıldığında ise, her bir insanın mutlu olma isteğine en geniş çerçevede karşılık gelebilecek olan “can, mal, özgürlüğün” yasalar çerçevesinde güvence altına alınmasıdır. Her siyasal yapılanma çabası da bu yönde harekete geçer.

Epiküros, sosyal felsefe veya tarih görüşü bakımından evrimci bir tarih anlayışına sahiptir. Bu görüşe göre, insanlar ilk başta yalnızdılar, sözel bir iletişim yoktu, sosyal kurumlar yoktu. Zaman içinde ateşin bulunuşu ile aile ve komşuluk ilişkileri başlar işte bu evrede insanlar doğal tehlikelerden korunmak için dil, tarım ve ev eşyası gibi teknik ustalıklar geliştirirler (Cevizci, 2014: 483).

Başiboş yırtıcı hayvanlar gibi yaşadılar
Saban yapmaya harcamadı gücünü kimse
Kimse bilmiyordu sürmeyi toprağı
Ateşi bilmiyorlardı daha. Derileri,
Avladıkları hayvanların postlarını giymeyi
Akıl edemiyorlardı, çalılıklardaydılar;
Dağ oyuklarında, kovuklarda, ormanlarda
Zamanla kulübe yaptı insanoğlu
Post kuşandı, ateş yaktı. Erkekle dişi,
Sürekli birlik kurdular aralarında.
Konuşma dilinin seslerine gelince: bunları
Doğa söyletti insanlara ve kullanışlılık
Biçimlendirdi tüm varlıkların adlarını (Lucretius 1974: 201-203).

Buraya kadar olan süreç siyasal tarihte önemli bir yere sahip olan Jean Jack Rousseau’nun doğal durum tasviriyle uyum gösterir. Rousseau da insanı, doğal durumda başiboş dolaşan, günlük olarak doğadan beslenen, yalnız yaşayan, belli bir ikamet yeri olmayan, yalnız yaşadığı için dilsel iletişim içinde olmayan olarak tasvir eder. İnsanlar arasındaki eşitsizliğin kaynağı olarak mülkiyete işaret eden Rousseau’da bunun nedeni olarak tarımın başlaması ve demirin işlenmesini gösterir. Lucretius’un dizelerinde de görüldüğü üzere Epiküros’un evrimsel tarih aşamasının birinci adımı olarak gösterilebilecek doğal durum Rousseau’nun düşünceleriyle uyum içindedir.

Sonraları bolluk artıp zenginliğin ortaya çıkması ile insanlar arasındaki ilişkileri zehirleyen çatışmalar doğar. İkinci aşama ise, mülkiyet edinme ve arttırma hırsı zemininde devlet ortaya çıkar:

Değiştirdi eski yaşamını zaman geçtikçe,
Ateşin ve başka bulguların aracılığıyla.
Yetenek ve erkçe üstün kişilerin yönetiminde
.....
Krallar kentler kurdu; kendilerine
Güvence ve sığınak olarak
Sürüleri, toprağı üleştirdiler gönüllerince
Güzel, güçlü ya da yetenekli kişilere
Güçlülüğün. Mal tutkusunun, altının bulunuşu izledi.
Altın çarçabuk atletti güzeli, güçlüyü.
Çünkü güzel yüz ve güçlü gövde hiç kaçırmaz,
Zenginin ardına takılmaktan (Lucretius, 1974: 206).

Zenginliğe bağlı olarak, devletin ortaya çıkışı siyasal yaşama geçen insanların ilişkilerini düzenleyecek temel siyasal kavramların Epiküros'ta nasıl gösterildiğine gelince;

Siyasal tarihte devlet mekanizmasının ortaya çıkmasının temel nedeni güvenlik ihtiyacıdır. Bunu sağlamak devletin varlık nedeni ve asli görevidir. Epiküros, devletin ortaya çıkışını doğal bir süreç olarak ileri süren Platon ve Aristoteles'in aksine devletin bir sözleşme sonucu ortaya çıktığını savunur. Bu sözleşme can ve malların karşılıklı olarak güvenliği esasına dayanır. Bu sözleşmeciler devlet anlayışı, önceleri ortak çıkar anlayışından yoksun olarak birbirleriyle mücadele eden insanların, zamanla ortak bir çıkar duygusuna sahip olduklarını, devleti tehlikeleri birlikte önleyip birlikte çalışarak daha fazla haz ve mutluluk elde etmek amacıyla, bir sözleşme temelinde kurdukları görülür (Cevizci 2014: 484).

Epiküros'a göre, bu sözleşme karşılıklı kötülük etmemek üzere tesis edilir. Birbirlerine karşılıklı kötülük etmemek için anlaşma yapmak ellerinden gelmeyen yaratıklar için adalette de adaletsizlikte yoktur. Adalet kendiliğinden hiçbir zaman var olmamıştır. Bütün hukuk her hangi bir yerde ve herhangi bir zamanda, toplum içinde, kötülük etmemek ve kötülük görmemek için yapılmış anlaşmadan başka şey değildir. Genel olarak adalet herkes için eşittir. Çünkü karşılıklı dayanan (sözleşme) cemiyetler için faydalıdır (Renas, 2014: 46-47). Toplumsal yaşam bireyin çıkarı ilkesine dayanır, bireyler kendilerini korumak, varlıklarını sürdürmek ve dolayısıyla mutlu olmak için rasyonel bir kararla bir araya gelerek, devleti adalet esasına dayanan bir sözleşmeyle kurarlar (Zeller, 2001:289). Epiküros'a göre, güvenlik, kuvvet ve zenginlikle bir dereceye kadar sağlanabilirse de, tam bir güvenlik ancak başkalarının işine karışmadan ve kalabalıktan uzak olarak yaşamakla sağlanır (Renas, 2014: 114).

Fakat Brunschwig göre, bu sözleşmeye dayalı insan topluluğunun yaşamı niteliksizdir. Bir sözleşmeyle bir araya gelen bu insanlar işlevsel bir "iyi yaşam", kültürel gelişme ve ahlak eğitimi düzeyinden çok "yaşama", "hayatta kalma", cinayete, saldırıya, hırsızlığa karşı korunmadan oluşan sıradan bir özellik gösterir (Brunschwig, 2003:301).

Epiküros'a göre, kanunlar bilgiler için konmuştur, ama haksızlık etmesinler diye değil, haksızlığa uğramasınlar diye (Renas 2014: 97). Bilge insan, sıradan insanlardan farklı olarak, başkalarına haksızlık yapmamak için yasa aygıtına ihtiyaç duymaz, ama toplumsal anlaşmaya imza atmıştır. Çünkü mutluluğu için gerekli fiziksel ve manevi "güvenlik"ten (asphaleia) yararlanabilmek için gerçek ya da potansiyel saldırıların dışında kalma ihtiyacı içindedir (Brunschwig, 2003:301). Çünkü bilginin amacı, insanı bilgisizlik ve boş inançlardan, tanrı ve ölüm korkusundan kurtarmaktır. Bu olmadan da mutlu olmanın imkanı yoktur.

Epiküros hiçbir zaman bir kamu görevinde bulunmaz. Bunu yandaşlarına da tavsiye eder. Zorunlu olmadıkça siyasal yaşamdan uzak durmalarını öğütler. Çünkü siyasal yaşama katılım güç, şöhret elde etme hırsı anlamına gelir. Bunun temel nedeni Epiküros'un yaşadığı Atina artık bir asır önceki Platon'un, Perikles'in dönemi gibi özgür, sanatta ve yetenekte ileride olmamasıdır. Atina'nın can çekişmekte olan özgürlüğü de kısa süre sonra zalim Antipater'in darbeleri altında yok olur (Lange, 1990: 61). Epikürosçu, siyaset dünyasından çekilerek kendisini olumsuz yönde etkileyen saçma ve kanlı kargaşayı dışarıdan seyredebilir: nefretler, savaşlar, hiç bitmeyen her zaman azgın, her zaman düş kırıcı iktidar mücadelelerinden uzaktır. Siyaset Epikürosçu için, bir hapishanedir, kitleleri de hükümdarları da köleliğe zorlar. Epiküros, siyasal etkinliği mutlak ya da koşulsuz bir etkinlik olarak görmez. Mutluluğa zarar verdiğini düşünür. Epiküros, anayasal rejimleri, yöneten-yönetilen ilişkisinden daha çok; doğayı, siyasal ve hukuksal kurumların temelini, işlev ve işleyişini anlamaya çalışır (Brunschwig, 2003:299- 300).

Epiküros'un düşünceleri söylendiği gibi geniş halk kitleleri üzerinde büyük etki bırakmadı. Daima eğitim görmüş bir azınlığın inancı olarak kaldı (Russell, 2002: 376).

Epiküros'un düşünce sistemi, en önemli takipçisi olan Lucretius'un dizelerinde (Evrenin Yapısı) açık bir şekilde görülmektedir. Epiküros felsefesi Lucretius şiiri aracılığıyla bilinir.

SONUÇ

İnsanlar mutlu olmak isterler. Epiküros, insanların mutlu olmak yolunda en büyük engelin kendilerinden kaynaklı yanılgılar, korkular olduğuna dikkat çeker. Bu korkuların bedensel acılara ve iç huzursuzluğa yol açtığını ileri sürer. Çünkü onun tanımına göre mutluluk, bedensel acısızlık ve ruh dinginliğidir. Tüm canlılardan farklı olarak insan, bir sona doğru (ölüme) gitmekte olduğunun bilincindedir. Bir yerde ve bir zaman "yok oluş" gerçekleşecektir. İnsanlar, bu yok oluşun gerçekleşme anının acı dolu olduğu yanılgısındadır. Epiküros, ölüme dair hiçbir bilgi ve deneyimin olmadığını, hakkında bir şey bilmediğimiz bu son için gereksiz korkular yaşandığını ileri sürer. Çünkü yaşam ve ölüm hiçbir zaman bir arada deneyimlemeyecektir. Ölüm varken yaşam yoktur, yaşam varken ölüm olmayacaktır.

İnsanın, ölüme doğru bir sürecin içinde olmasını bilmesinden dolayı bu süreci, açgözlü bir şekilde ün, para, mal edinme hırsı ile yaşamaktadır. Bu mutsuzluktan başka bir şey değildir. Tüm savaşlar, kıyımlar bitmeksizin bu yüzden tekrar yaşanmaktadır.

Epiküros, mutsuzluğa diğer bir neden olarak da tanrı korkusunu göstermektedir. Tanrı korkusu insanların kendileri tarafından yaratılmış sanılardan, yanılgılarından kaynaklanmaktadır. Bu korkuyu yaşayanlar kötülük düşünenler ve kötülüğe bulaşanlardır. Tanrının kendilerini cezalandıracağı korkusunu yaşarlar.

Epiküros'un her ne kadar siyaset felsefesi literatüründe (olup olmayacağı bir tartışma konusu olmasına rağmen) bu alanda da önemli görüşlere sahiptir. Evrimci bir tarih görüşüyle, ilkel yaşam denebilecek bir aşamadan hareketle sözleşmecî bir toplumsal yapı aşamasını kurgular. Bu yönüyle J. J. Rousseau ile birçok yönden benzerlik gösterir. Ateşin bulunuşu ve tarımın başlaması ile zenginliğin ve buna bağlı olarak güvenlik ihtiyacı nedeniyle insanların birbirlerinin canına ve malına zarar vermemek üzere sözleşmecî toplum (siyasal toplum) aşamasına geldiklerine vurgu yapar.

Sonuç olarak denebilir ki, Epiküros'un vurguladığı gibi insanlar geçmişten günümüze kadar olan süreçte,

- 1) Ölümünden korkmaya devam etmektedir, çünkü bilinmezliğini korumaktadır.
- 2) İnsanlık tarihi boyunca hep rekabet içinde olmuş, bunun nedenleri ise karşımıza mülk edinme, ün peşine koşma, diğer insanlardan üstün olma hırsı olduğu görülmektedir. Geride iki büyük dünya savaşı yaşamış olan siyasal tarih buna en büyük kanıttır.
- 3) İnsanoğlu elindekiler ile tatmin olamamaktadır. Çoğu zaman tatminsizlik, Epiküros'un ifade ettiği gibi "mutsuzluk" olarak karşımıza çıkmaktadır.
- 4) Geçmişten günümüze birçok siyasal yönetimi deneylemiş olan insanoğlunun genel doğası değişmemektedir. Şu ana kadar herhangi bir ideoloji çözüm olamamıştır.

Epiküros, kötülükten uzak duran ve ihtiyaçlar konusunda hırslarına kapılmayan insanın mutluluğu yakalayabileceğini salık vermektedir. Bu günümüz ve gelecekte de mutlu olmak için yeterli gözükmektedir.

REFERENCES / KAYNAKÇA

- Botton, A. (2002). *Felsefenin Tesellisi*. Çev. Banu Telliöğlü. İstanbul: Sel.
- Brunschwig, J. (2003). *Siyaset Felsefesi Sözlüğü*. "Epikürosçuluk" Çev. İsmail Yerguz. Ed. R. Philippe ve R. Stephan. İstanbul: İletişim.
- Cevizci, A. (2014). *İlkçağ Felsefesi*. Ankara: Say.
- Epictetus (1956). Epictetus: The Discourses as Reported by Arrian, *The Manual, And Fragments Vol. I*. Tr. W. A. Old father. London: Harvard University Press.
- Epicurus (1926). *Epicurus: The Extant Remains*. Tr. Cyril Bailey, M. A. Oxford: Oxford University Press
- Epiktetos. (2013). *Söylevler*. Çev. Birdal Akar. İstanbul: Divan.
- Epiküros. (2014). *Özdeyişler Mektuplar ve Aforizmalar*. Çev. Genim Renas. İstanbul: Arya.
- Gökberk, M. (1966). *Felsefe Tarihi*. Ankara: Remzi.
- Hobbes, T. (2008). *Leviathan*. Çev. Semih Lim. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

- Lange, A. (1990). *Materyalizmin Tarihi* Cilt I. Çev. Ahmet Arslan. Ankara: Gündoğan.
- Lucretius (2001). *On the Nature of Things*. Tr. Martin Ferguson Smith Indianapolis/Cambridge: Hackett Publishing Company
- Lucretius. (1974). *Evrenin Yapısı (De Rerum Natura)*. Çev. Tomris Uyar- Turgut Uyar. İstanbul: Hürriyet Yayınları.
- Özbek, S. (2000). "Menoikeos'a Mektup". Felsefelogos içinde çeviri metin. (63-66) Yıl 200-4. Sayı 12. İstanbul: Bulut Yayınevi.
- Plato. (1997). *Complete Works*. Ed. John. M. Cooper. Indianapolis/Cambridge: Hackett Publishing Company.
- Platon. (1988). *Devlet*, Çev. Selahattin Eyüboğlu ve Mehmet Ali Cimcoz. İstanbul: Remzi.
- Rousseau, J.J. (1986). *İnsanlar Arasındaki Eşitsizliğin Kaynağı*. Çev. R. N. İleri. İstanbul: Say.
- Russell, B. (2002). *Batı Felsefesi Tarihi*. (İlkçağ). Çev. Muammer Sencer. İstanbul: Say.
- Turan, M.İ. (2009). *Felsefenin Ateşi*. İstanbul: Kalkedon.